

An Institutional Analysis of the Feasibility of Implementing a Student Parliament

Reza. Sarhaddi^{1*}, Roholah. Eslami²

¹ Postdoctoral Researcher, Department of Political Science, Faculty of Law and Political Science, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

² Assistant Professor, Department of Political Science, Faculty of Law and Political Science, Ferdowsi University of Mashhad, Mashhad, Iran

* Corresponding author email address: reza.sarhaddighahri@alumni.um.ac.ir

Article Info

Article type:

Original Research

How to cite this article:

Sarhaddi, R., & Eslami, R. (2024). An Institutional Analysis of the Feasibility of Implementing a Student Parliament. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 30(4), 41-60.

© 2024 the authors. Published by Institute for Research and Planning in Higher Education (IRPHE), Tehran, Iran. This is an open access article under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) License.

ABSTRACT

This research aims to assess the necessity and feasibility of establishing a Student Parliament by emphasizing the connection between student organizations and social participation. The current issues within student organizations have hindered the growth and expansion of social engagement within universities and, consequently, society at large. The main question of this paper is: What are the existing problems within student organizations, and what are the criteria and characteristics for the feasible implementation of a Student Parliament? According to the institutionalism theory and methodology, the challenges facing student organizations include the lack of appropriate models for practicing social participation, weak inter-organizational communication, failure to synergize information and preferences, lack of institutionalization toward collective participation, disruption of the organizations' mission, inadequacies in regulations for promoting collective awareness, and inefficiencies in procedural participation and achieving collective goals. As a solution, the creation of a Student Parliament within universities has been proposed. This platform would bring together various organizations, providing a conducive environment for the growth and expansion of social engagement within universities and, consequently, society. In the Student Parliament, students from diverse backgrounds and perspectives would collaborate to foster communication and solidarity among students, as well as between students and university officials. The Student Parliament would serve as a forum where student representatives are divided into specialized committees to propose, discuss, and debate important issues. Therefore, the Student Parliament can be an effective institution for advocating student interests.

Keywords: Student organizations, pathology, social participation, institutionalism, Student Parliament.

فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی

دوره ۳۰، شماره ۴، صفحه ۶۰-۴۱

شاپای الکترونیکی: ۲۲۰۱-۲۷۱۷

بررسی نهادگرایانه امکان اجرای پارلمان دانشجویی

رضا سرحدی^{۱*}، روح‌الله اسلامی^۲

۱. پژوهشگر پسادکتری گروه علوم سیاسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران
۲. استادیار گروه علوم سیاسی دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد، ایران

*ایمیل نویسنده مسئول: reza.sarhaddighahri@alumni.um.ac.ir

چکیده

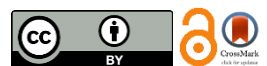
اطلاعات مقاله

نوع مقاله

پژوهشی اصیل

نحوه استناد به این مقاله:

سرحدی، رضا، و اسلامی، روح‌الله. (۱۴۰۳). بررسی نهادگرایانه امکان اجرای پارلمان دانشجویی. فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، ۳۰(۴)، ۶۰-۴۱.

© ۱۴۰۳ تمامی حقوق انتشار این مقاله متعلق به نویسنده است. انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با گواهی (CC BY 4.0) صورت گرفته است.

این تحقیق کوشیده است تا با تأکید بر پیوند میان تشکلهای دانشجویی و مشارکت اجتماعی چرایی لزوم و چگونگی تأسیس پارلمان دانشجویی را امکان‌سنجی کند. آسیب‌های فعلی تشکلهای دانشجویی به‌عنوان مانع رشد و گسترش مشارکت اجتماعی در دانشگاه و به‌تبع آن در جامعه شده است. سؤال اساسی مقاله به این قرار است که آسیب‌های موجود تشکلهای دانشجویی چیست و پارلمان دانشجویی با چه شاخص‌ها و ویژگی‌هایی قابلیت اجرایی شدن دارد؟ طبق نظریه و روش نهادگرایی، آسیب‌های تشکلهای دانشجویی شامل نقص در ارائه الگوی مناسب برای تمرین مشارکت اجتماعی، ضعف در ارتباط برون تشکلی، عدم هم‌افزایی اطلاعات و ترجیحات، عدم نهادمندی در راستای مشارکت جمعی، اختلال در رسالت تشکلهای، نارسایی آیین‌نامه‌ها در ارتقای آگاهی جمعی و ناکارآمدی در مشارکت روبه‌مند و تأمین اهداف جمعی است. راه برون‌رفت از این وضعیت، ایجاد پارلمان دانشجویی در دانشگاه پیشنهاد شده است. تشکلهای مختلف در آن گرد هم خواهند آمد و بستر مناسبی برای رشد و گسترش مشارکت اجتماعی در دانشگاه و به‌تبع آن در جامعه است. در پارلمان دانشجویی، دانشجویان با گرایش‌ها و خاستگاه متفاوت در کنار یکدیگر قرار می‌گیرند تا ارتباط و همبستگی در میان دانشجویان، و نیز بین دانشجویان و مسئولان دانشگاه ایجاد شود. پارلمان دانشجویی محفلی را فراهم می‌کند که در آن نمایندگان دانشجویی به کمیسیون‌های تخصصی تقسیم شده و پیرامون موضوعات مهم، پیشنهادهایی را مطرح، بحث و تبادل نظر می‌کنند. بنابراین پارلمان دانشجویی می‌تواند نهادی مؤثر برای پیگیری منافع دانشجویی باشد.

کلیدواژگان: تشکلهای دانشجویی، آسیب‌شناسی، مشارکت اجتماعی، نهادگرایی، پارلمان دانشجویی.

مقدمه

دانشگاه از مهم‌ترین نهادهای مدرنی است که کارکرد تربیت انسان برای حضور در مناسبات جامعه جدید را بر عهده دارد. همچنین جامعه‌پذیر کننده توده انسانی نیز به حساب می‌آید که به واسطه آن مناسبات جهان اجتماعی و شیوه‌های مشارکت اجتماعی حاصل می‌شود. نهادهای خردی نیز در دانشگاه وجود دارد و به نحوی مؤثر می‌توانند در راستای جامعه‌پذیری و رشد مشارکت اجتماعی فعالیت کنند. یکی از این نهادها که عمدتاً در قالب جمع‌هایی بزرگ تشکیل می‌شود، تشکل‌های دانشجویی است. جمعیتی مرکب از دانشجویان که پس از دریافت مجوز رسمی فعالیت از مرجع ذیصلاح (هیئت نظارت دانشگاه - مصرح در آیین‌نامه‌های تشکل‌های دانشجویی) در جهت تحقق اهداف صنفی، اسلامی، علمی و فرهنگی مصرح در چهارچوب قانون اساسی و بر اساس آیین‌نامه‌های مربوطه فعالیت می‌نمایند.

انجمن اسلامی دانشجویان^۱ دانشگاه تهران اولین تشکل دانشجویی مستقل با برنامه مذهبی، اهداف و تفکرات کم‌وبیش روشن و شفاف بود که در سال ۱۳۲۱ در دانشکده پزشکی دانشگاه تهران ایجاد شد (Yazdi, 2004). پس از آن، دفتر تحکیم وحدت (۱۳۶۱) به عنوان مرکز انجمن‌های اسلامی دانشجویان شکل گرفت. تشکل بسیج دانشجویی^۲ نیز در دوم آذرماه ۱۳۶۷ با فرمان آیت‌الله خمینی تشکیل شد. مشارکت دانشجویان در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی برای امور صنفی، رفاهی و آموزشی باعث تشکیل شورای صنفی دانشجویان^۳ در سال ۱۳۷۷ در راستای تحقق زمینه‌های تخصصی شدن مسائل دانشجویی، فراهم‌سازی شرایط پاسخگویی مناسب به مطالبات دانشجویان و قانونمند کردن رفتارهای آنان شد (Riyazi, 2010). مطالبات علمی و فرهنگی و هنری دانشجویان در دهه ۷۰ در جهت راه‌اندازی مجموعه نظام‌مند در عرصه علمی به نتیجه رسید و آیین‌نامه تشکیل و راه‌اندازی انجمن‌های علمی و دانشجویی^۴ کشور در سال ۱۳۷۸ به تصویب و ابلاغ سراسری در مجموعه دانشگاه و مراکز آموزش عالی کشور رسید (قربانی و مکارم، ۱۳۸۸: ۲۱). قانون نهایی تشکیل «کانون‌های فرهنگی و هنری دانشجویان»^۵ نیز در سال ۱۳۸۰ به امضای وزیر علوم رسید و به دانشگاه‌های سراسر کشور ابلاغ گردید (Riyazi, 2010).

شکل‌گیری این تشکل‌ها پاسخی است به تقاضای دانشجویان برای به صحنه آوردن میل و هنجارهای مختلف که به طریق تشکل‌ها عینیت یافته است. تشکل‌های دانشجویی دارای کارکرد جامعه‌پذیر ساختن و در نتیجه حامل رسالتی مدنی^۶ نیز هستند و ممکن است در این مسیر با چالش‌ها و مشکلاتی روبه‌رو شوند که در انجام رسالت مدنی خود موفق نباشند. این ویژگی در کشورهایی مانند ایران که هنوز احزاب سیاسی و نهادهای مدنی از کاستی‌های عمده‌ای رنج می‌برند برجسته‌تر خواهد بود. از این‌رو، اشراف بر عوامل آسیب‌زا در فرایند جامعه‌پذیری و رشد مشارکت اجتماعی تشکل‌های دانشجویی و چاره‌اندیشی پیرامون رفع آن‌ها می‌تواند مسیر کارکردی تشکل‌ها را به سوی ترقی و توسعه هموار سازد. بنابراین مهم‌ترین پرسشی که مقاله با آن روبه‌روست این است که آسیب‌های موجود تشکل‌های دانشجویی چیست و پارلمان دانشجویی با چه شاخص‌ها و ویژگی‌هایی قابلیت اجرایی شدن دارد؟ ضمن بررسی موانع پیش روی رشد مشارکت اجتماعی در تشکل‌های دانشجویی (تشکل بسیج، شورای صنفی دانشجویان، کانون‌های فرهنگی و هنری و انجمن علمی) سعی خواهد شد تا برای حل مشکلات و تقویت مشارکت اجتماعی دانشجویان، بایسته‌ها و شاخص‌های پارلمان دانشجویی به عنوان یک مدل ابتدایی ارائه شود.

۱. بدنه این تشکل عمدتاً دانشجویان حامی تفکر اصلاح طلبی و انتقادی نسبت به مشکلات مختلف و صنفی دانشجویان است.

۲. از تشکل‌های وابسته به سازمان بسیج مستضعفین است که رسالت خود را بسط فرهنگ و تفکر بسیجی و ارتقاء معرفت دینی و بینش فرهنگی، اجتماعی و سیاسی دانشجویان می‌داند.

۳. برخوردار از بدنه دانشجویی است که به منظور مشارکت دانشجویان در تصمیم‌گیری و برنامه‌ریزی برای امور صنفی، رفاهی و آموزشی دانشجویان فعالیت دارد.

۴. انجمن علمی دانشجویی با رسالت فعالیت‌های علمی داوطلبانه در قالب کار گروهی و ترویج و تعمیق فضای علمی در دانشگاه‌ها فعالیت دارد.

۵. رسالت کانون‌های فرهنگی و هنری سامان بخشیدن به خواسته‌ها و تلاش‌های خودجوش فرهنگی، هنری و اجتماعی آن‌ها و ارتقای سطح همکاری جمعی است.

۶. مقصود از رسالت مدنی تشکل‌های دانشجویی آن بخشی از نتیجه حضور در این تشکل‌ها است که به تعمیق اخلاق مدنی می‌انجامد. اخلاق مدنی با ارزش‌ها و هنجارهای اجتماعی انسان‌ها و زیستن در جامعه آمیخته است. در چنین بستری افراد برای زندگی در جامعه و پذیرش مسئولیت‌های مختلف اجتماعی، فرهنگی و سیاسی مهیا می‌شوند.

مرور پیشینه پژوهش

پیرامون مشارکت اجتماعی دانشجویان تحقیقاتی صورت گرفته است. به موانع مشارکت اجتماعی دانشجویان پرداخته‌اند. فرهادی (Farhadi, 2018) در مقاله خود به نقدهایی درباره ضعف مفاهیم و معانی مشارکت اجتماعی و نبود یا ضعف نهادهای مشارکتی اشاره دارد. عاملی و حجاری (۱۳۹۷) نیز در تحقیق خود به انگاره‌های ذهنی اعضای انجمن‌های دانشجویی پرداخته‌اند که می‌تواند مانعی برای مشارکت اجتماعی باشد. همچنین، عاشوری و قائد علی (Ashoori & Ghaed Ali, 2013) به چالش‌ها و مشکلات مدیریتی تشکلهای دانشجویی پرداخته‌اند. حاجیلری (Hajilari, 2009) به موانع فرهنگی مرتبط با کار گروهی در تشکلهای دانشجویی اشاره داشته و نشان داده که عدم مدارای اجتماعی و پنهان‌کاری می‌تواند مشکلات فرهنگی را تداوم بخشد. حسینی (Hosseini, 2010) به عدم تداوم تجربیات اداره انجمن، اختلال در برنامه‌ها و عدم تشویق از سوی گروه‌های آموزشی اشاره کرده است. از سوی دیگر، متقی دستنایی و متقی (Motaghi Dashtnai & Motaghi, 2010) به مشکلات مالی و توده‌ای شدن آموزش عالی در انجمن‌های علمی اشاره کرده‌اند. این تحقیقات به آسیب‌های داخلی تشکلهای دانشجویی تمرکز کرده‌اند و تاکنون تحقیق مستقلی در زمینه ارتباط این موانع با مشارکت اجتماعی و ارائه راهکارهای مناسب صورت نگرفته است.

مبانی نظری؛ نهادگرایی^۱، قواعد و چارچوب

نهادها در اشکال مختلف، زندگی انسان‌ها را فرا گرفته‌اند و کنش‌های فردی و جمعی نمی‌تواند بدون تأثیرپذیری از آن‌ها رخ دهد. بدین نسبت مطالعه اشکال مختلف نهادها از ذهنی‌ترین مانند هنجارها و عادات یک اجتماع تا عینی‌ترین آن‌ها و سازمان‌های رسمی تشکیل‌دهنده دولت همواره مورد توجه مطالعه کنندگان کنش‌های فردی و جمعی انسان‌ها بوده است. این توجه بیشتر با مطالعه نهادهایی نظیر نهادهای اجتماعی (خویشاوندی، ازدواج، خانواده و وراثت)، قانون اساسی و رژیم‌ها (در عرصه بین‌المللی) در پیوند بوده است (Badie, 2011). نهادها با تنظیم رفتارهای مجاز و غیرمجاز، تأثیرات قابل توجهی بر رفتار افراد و استراتژی‌های آن‌ها دارند در تئوری داگلاس نورث^۲، نقش نهادها در شکل‌دهی به رفتارهای جمعی و فردی و نقش آنها در تضادها و توسعه مورد تأکید قرار می‌گیرد (کمالی زاده، ۱۳۹۵: ۱۸۵-۱۸۶؛ Holm, 1995: 398-399). نهادها قواعد و رویه‌ها، نهادهای سیاسی وظایف و حقوق اساسی سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را تعریف می‌کنند و چگونگی تخصیص امتیازات و فرصت‌ها و تکالیف را در جامعه تنظیم کرده، شکل می‌دهند و برای حل تضادها اقتداری را به وجود می‌آورند. نهادهای اداری، کمیته‌های قانون‌گذاری و دادگاه‌ها هر چند محل منازعه نیروهای اجتماعی‌اند، اما همچنین مجموعه‌هایی از رویه‌ها و ساختارهای استانداردند که منافع و گزینش‌های فردی را تعریف و محدود می‌کنند و به سهم خود، کارگزاران به شمار می‌آیند (Holm, 1995). بر اساس مطالب ارائه‌شده پیرامون نهادها و مکانیسم تأثیرگذاری بر فرایندها و نتایج کنش‌ها، مزیت و شاخص‌های رهیافت نهادی هم‌راستا با هدف این پژوهش به‌قرار زیر است:

(۱) **ایجاد و اجرای قواعد و قوانین:** نهادها با تدوین و اجرای قوانین، کاهش اختلافات، تضمین اجرای قراردادها و ارائه مزایایی برای مشارکت داوطلبانه، گروه‌های الگومند را تشکیل داده و تعاملات قابل پیش‌بینی براساس ارتباطات مشخص را ایجاد می‌کنند (Peters, 2007).

^۱. Institutionalism

^۲. Douglass North

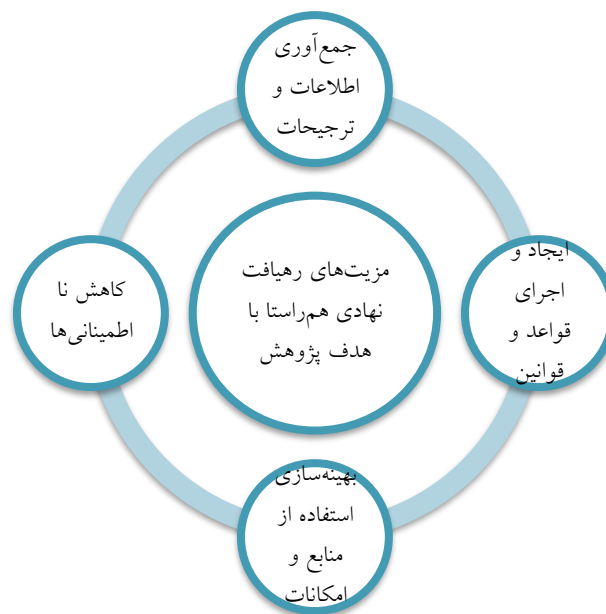
۲) **جمع‌آوری اطلاعات و ترجیحات:** نهادها با جمع‌آوری و راهنمایی در تنظیم انتخاب‌ها، فرصت‌های مشارکتی را بهبود بخشیده و اطمینان از جریان صحیح اطلاعات به مشارکت‌کنندگان را فراهم می‌کنند. این نهادها تأثیرگذاری قابل توجهی در تولید، جمع‌آوری، تحلیل و انتشار دانش و اطلاعات دارند (Naderi & Pandar, 2015).

۳) **کاهش نا اطمینانی‌ها:** نهادها با ایجاد ساختارهای پایدار، نقش مهمی در کاهش نااطمینانی در مشارکت‌ها دارند. آن‌ها از طریق سیستم‌های اعتقادی موجود در جوامع، ساز و کارهایی فراهم می‌کنند که اطمینان را افزایش داده و معاملات مؤثر و سودمند بین افراد و گروه‌ها را ترویج می‌کنند (North, 1998).

۴) **بهینه‌سازی استفاده از منابع و امکانات:** نهادها با یکپارچه‌سازی قابلیت‌ها و منابع افراد، تولید اجتماعی را ارتقاء می‌دهند و فضایی برای راه‌حل‌های جمعی مهیا می‌کنند که تغییرات محیطی را تسریع می‌بخشد. توانمندی‌های نهادی در جلوگیری از بکارگیری نامناسب منابع و تقویت سرمایه انسانی و تجربه تاریخی، افراد را به سوی سیاست‌های مبتنی بر همکاری سوق می‌دهد (Naderi & Pandar, 2015).

شکل ۱

مزیت‌های رهیافت نهادی هم‌راستا با هدف پژوهش

بر طبق آنچه گفته شد، قواعد و چارچوب‌های نهادی می‌توانند به کنش‌های بازیگران در حوزه اقتصادی، سیاسی، فرهنگی و اجتماعی، سوبه‌ای توسعه‌ای یا ضد توسعه بدهند (Kamali Zadeh, 2016). نهادها سازنده نیز هستند و مدل‌ها و روش‌های قابل استفاده و عملی را برای اقدامات سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایجاد می‌کنند. آن‌ها هنجاری را پیشنهاد می‌کنند که در شبکه‌های تخصصی تعبیه شده‌اند و مبانی اخلاقی و معرفت‌شناختی تدوین سیاست، اجتماع و فرهنگ را تشکیل می‌دهند (Leicht & Jenkins, 2010).

نهادها؛ جامعه‌پذیری و مشارکت اجتماعی

انتقال و بسط مشارکت اجتماعی^۱ به اتکای مکانیسم جامعه‌پذیری^۲ رخ می‌دهد. جریانی که به واسطه آن شخص انسانی در طول حیات خویش تحت تأثیر محیط و مخصوصاً نهادهای تربیتی، تمامی عناصر اجتماعی- فرهنگی محیط خود را فراگرفته، درونی می‌کند و تحت تأثیر تجارب و عوامل اجتماعی معنادار با ساختِ شخصیت خود یگانه می‌سازد تا خود را با محیط اجتماعی که باید در آن زیست نماید، تطبیق دهد (Alam, 2007; Grusec & Hastings, 2008). اصولاً میان نهادگرایی، جامعه‌پذیری و مشارکت اجتماعی ارتباط منطقی برقرار است. نهادها با مشارکت اجتماعی پیوند دارند و ماهیت مشارکت وابسته و مبتنی بر نظام قدرت است. مشارکت با عضویت در سازمان‌ها، انجمن‌ها و کلوپ‌ها به صورت برنامه‌ریزی شده در یک زمان و مکان مشخص شکل می‌گیرد و بدون مشارکت، اجتماع و دموکراسی پایدار نخواهد بود (Newton & Montero, 2007). این ویژگی به چند واقعیت مهم تأکید دارد: اولاً رفتار افراد، بی‌آنکه به طور مداوم از آن آگاه باشند، در لحظه تحت تأثیر هنجارهایی است که برای آن‌ها راهنما یا الگو هستند. ثانیاً حالات عمل، تفکر و احساس پذیرفته شده در یک جامعه به شکل قواعد، هنجارها و الگوها به کنشگر عرضه شده و او ناگزیر است برای آن که کنش‌هایش در جامعه قابل قبول باشد، از آن‌ها الهام گرفته، به رفتارهای خود جهت دهد. ثالثاً کنش و کنش متقابل میان افراد از تصادف متابعت نمی‌کند بلکه بر روابط و کنش‌های میان افراد قواعد و الگوهای مشخصی حاکم است که موجب ساخت یافتن آن‌ها می‌گردد (Alavi Tabar, 2000).

در محیط نهادی مرتبط با مشارکت اجتماعی، افراد با ارزش‌ها و هنجارهایی روبه‌رو می‌شوند که آن‌ها را جامعه‌پذیر می‌کنند و شکل‌دهنده فرهنگ مشارکتی آنان نیز هستند. نهادهای آموزشی نمونه نهادهای رسمی است که به صورت ساخت‌یافته‌تری، مسئول انتقال شیوه‌های پذیرفتنی عمل و اندیشه جامعه به فرد است (Cohen, 2007). هر چه سطح مشارکت در جامعه افزایش یابد، کنش اجتماعی، سازمان‌یافته‌تر می‌شود، از سوی دیگر، هر چه کنش اجتماعی سازمان‌یافته‌تر و نظام‌مندتر باشد، سطح بالاتری از مشارکت را ایجاد می‌کند. بنابراین، مشارکت، یک کنش مثبت، کارساز و پُر برکت اجتماعی است که نشانگر حیات یک جامعه است و نهادها در رشد آن نقش مهمی بر عهده دارند.

روش پژوهش

این پژوهش به روش کیفی و در رهیافت تفسیری انجام شده است و از مطالعه موردی واحد^۳ استفاده شده است. چرا که تنها یک رویداد و فعالیت خاص را بررسی کرده است و مقایسه‌ای انجام نشده است (Manouchehri, 2011). از تکنیک مصاحبه به عنوان مکمل ابزار مشاهده مستقیم و تفسیر اسناد و مدارک، در جهت عمق بخشیدن به استخراج اطلاعات و یافته‌های پژوهش سود جستیم (Cohen et al., 2000).^۴ نه مصاحبه میدانی ساخته نیافته صورت گرفته است. یک مورد دبیر سابق سیاسی انجمن اسلامی دانشجویان، یک مورد فعال تشکل‌های اسلامی، یک مورد فعال دانشجویی در انجمن علمی، دو مورد رئیس گروه مطالعات و برنامه ریزی فرهنگی- اجتماعی، یک مورد رئیس دانشگاه، یک مورد مدیر فرهنگی و فعالیت‌های داوطلبانه، یک مورد کارشناس مطالعات راهبردی گروه مطالعات و برنامه ریزی فرهنگی- اجتماعی و یک مورد کارشناس مسئول گروه مطالعات و برنامه ریزی فرهنگی- اجتماعی^۵ مطلع کلیدی این پژوهش را تشکیل می‌دهند. در تحلیل داده از تکنیک‌های توصیف خاص^۶ همراه با یادداشت‌های تفسیری^۷ استفاده شده است که در کالبد انعکاسی ارائه خواهد شد. در کالبد انعکاسی، با گزارشی روایت گونه از پدیده که در آن صدای محقق شنیده می‌شود، یافته‌ها ارائه می‌شوند (Akhlaghi et al., 2020).

^۱. social participation

^۲. socialization

^۳. Single Case Study

^۴. Particular Description

^۵. Interpretive Commentary

برای جمع‌آوری داده‌ها و ارائه و تنظیم آن‌ها در مصاحبه، پنج سؤال اصلی، محور قرار گرفتند:

۱. منابع و امکانات کنونی تشکلی که در آن فعالیت دارید (یا تشکل‌های دیگر) را در خصوص تأثیرگذاری بر تصمیمات کلان دانشگاه چگونه ارزیابی می‌کنید؟ آیا از ظرفیت تأثیرگذاری برخوردار است؟
۲. در حال حاضر تشکل‌های مختلف با یکدیگر همکاری دارند و ابزار لازم جهت مشارکت جمعی و تأثیرگذار تشکل‌های دانشجویی فراهم است یا خیر؟
۳. نظر خود را در مورد این‌که عدم همکاری جمعی تشکل‌های دانشجویی مانع یادگیری و رشد مشارکت اجتماعی در تشکل‌ها و فضای دانشگاه شده است را بفرمایید؟ سایر آسیب‌هایی که معتقدید عدم همکاری تشکل‌های دانشجویی با یکدیگر به بار می‌آورد را نیز می‌توانید ذکر کنید.
۴. نظر شما در خصوص همکاری جمعی تشکل‌های دانشجویی در راستای فراهم آمدن زمینه لازم برای مشارکت گسترده‌تر در تصمیمات کلان دانشگاه چیست؟ این همکاری را لازم و مفید می‌دانید یا خیر؟
۵. بایسته‌ها و شاخص‌های پارلمان دانشجویی در نظر شما چیست؟

یافته‌های پژوهش

الف) آسیب‌شناسی تشکل‌های دانشجویی

نهاد دانشگاه و اجزای آن علاوه بر تأثیر آموزش و تحقیق، از طریق کنش مستقیم نیز بر جامعه و فرهنگ اثر می‌گذارد (*University*, 1999) و تمرین جهت مشارکت صحیح جمعی یکی از اثرات مهم آن است. فعالیت‌های جزیره‌ای تشکل‌های دانشجویی، باعث شده است تا طوفان فکری^۱ پایدار میان آن‌ها در جهت تأثیرگذاری بر تصمیمات کلان دانشگاه که با منافع دانشجویی ارتباط دارد، صورت نگیرد (Kumbhar, 2018). پراکنده بودن فعالیت تشکل‌ها در محیط دانشگاه زمینه‌ساز کم اثر شدن تلاش‌ها و نامشخص بودن کارکرد و وظایف عمومی آن‌ها شده است (Tabaei, 2019). در حقیقت مشارکت دانشجویان در نظام مدیریت دانشگاهی در ایران وضعیت مطلوبی ندارد که نبود تمایل به کار گروهی در کنار تمرکزگرایی دانشگاه‌ها و ضعف ساختارهای مشارکتی از موانع مهم آن است. مولفه‌های ساختاری و مدیریتی، نهادی، فرهنگی و اجتماعی، فردی و ارزشی بیشترین نقش را دارند (Vaziri et al., 2022). این موضوع در گفته‌های نوید بارز است:

«... تشکل‌های دانشجویی به دلیل ضعف در ارتباطات برون تشکلی، دچار سوءتفاهم‌ها و سوءبرداشت‌هایی نسبت به یکدیگر هستند و از این ویژگی که نقاط ضعف یکدیگر در تأثیرگذاری بر تصمیمات دانشگاه را برطرف و با همپوشانی با یکدیگر بتوانند مؤثرتر و مفیدتر در محیط نهادی دانشگاه عمل کنند، برخوردار نیستند...»

شاید با نوعی نگاه جامعه‌شناختی و کارکردی چنین به ذهن خطور کند که فعالیت‌های افتراقی ماهیت تشکل‌های دانشجویی را شامل می‌شود. به این معنا که هر کسی در هر عرصه‌ای که تمایل دارد فعالیت می‌کند و این فعالیت‌ها با هم تداخل ندارند (Alvandi, 2019)؛ اما تشکل‌های دانشجویی در عمل فراتر از مأموریت‌ها و رسالت محول شده عمل می‌کنند که موضوعات مختلفی را در بر می‌گیرد. فعالیت‌های تنش‌زا در روابط درونی و بیرونی اعضای یک صنف، سبب تفاسیر بعییدی از علل ضعف تشکل‌ها دانشجویی در ایران نیز شده است. یکی از این

^۱. Brainstorming

تفسیر به نظریه عدم توان و استعداد کاری جمعی در بین ایرانیان و بخصوص جوانان دانشجوی ایرانی باز می‌گردد. اما عمده دلیل ضعف تشکلهایی دانشجویی را باید در ناتوانی جمعیت دانشجویی در حرکت به سوی نوعی نهادمندی در جهت وحدت و انسجام در عین کثرت به جای تنش دانست که باعث شده است تا جایگاه آنان به مثابه یک تشکل در رقابت با سایر اصناف و گروه‌های هم نوع شکل گیرد (Javid, 2010). احمد نیز ساختار سازمانی و نوع ارتباط تشکلهای دانشجویی با یکدیگر را مانع از هم‌افزایی اطلاعات و ترجیحات می‌داند:

«... در شرایط فعلی الگویی برای هم‌افزایی اطلاعات میان تشکلهای دانشجویی وجود ندارد...»

تشکلهای دانشجویی از ظرفیت نهادی خود هم‌زمان برای انجام رسالت تشکلی و دغدغه برون تشکلی بهره می‌برند. علاوه بر این، جایگاه تشکلها و انجمن‌های دانشجویی در ساختار سازمانی دانشگاه مشخص نیست و در نبود یک مشارکت نهادمند در مسائل دانشجویی در محیط دانشگاه، انرژی و ظرفیت تشکلهای دانشجویی در نقاط مختلف پراکنده می‌شود و در تأمین اهداف و رسالت محول شده نیز اختلال ایجاد می‌شود (Mirzaei, 2019) چرا که پل ارتباطی منطقی میان تشکلهای دانشجویی و فعالیت مدیریتی ایجاد نشده تا از طریق آن برنامه‌های بدیل بحث، تدوین و فرمول‌بندی شوند (Abniki, 2007). این در حالی است که تشکیل جامعه‌ای ارتباطی بر پایه اجماع، پذیرش اختلافات در دانشگاه و جامعه می‌تواند مانع فروپاشی حوزه عمومی شود (Delanty, 2007). تشکلهای دانشجویی به دلیل فعالیت جزیره‌ای عملاً در مقابل تصمیمات کلانی که در دانشگاه صورت می‌گیرد، منفعل هستند و یا نمی‌توانند به صورت یک کل منسجم بر فرایندهای تصمیم‌گیری تأثیر بگذارند (Ashoori, 2016). این عدم همگرایی حتی باعث شده است تا بسیاری از دانشجویان عملاً به تشکلهای دانشجویی وارد نشوند و در نمایندگی این تشکلها نیز محدود باشد. در نظر دانشجویان، عضویت در تشکلهای دانشجویی تنها ژستی است که هیچ نتیجه‌ای هم ندارد. آنان نداشتن نتیجه را در عدم توانمندی در سهیم بودن در تغییرات کلان دانشگاه می‌بینند؛ بنابراین، دچار سرخوردگی شده و با نوعی از ناامیدی مواجه می‌شوند. این ویژگی باعث می‌شود تا تشکلهای دانشجویی به عنوان اهرمی برای تغییرات به نظر بیاید که حالا قدرت خود را از دست داده و شرکت کردن در آن بی‌فایده است (Rezaii & Kia, 2016). این کاستی در حقیقت با مفهوم احساس بی‌قدرتی^۱ پیوند قدرت خورده است. وجهی از بیگانگی که احساس بی‌معنی بودن فعالیت‌های اجرایی و مشارکت در تشکلهای مختلف و بی‌هنجاری از مشخصه‌های اصلی آن است (Farhadi, 2018). ضعف ارتباطات میان تشکلهای دانشجویی به اختلال در جامعه‌پذیری و تأثیر منفی آن بر فرایندهای توسعه اجتماعی و فرهنگی جامعه منجر می‌شود. این اختلال مسئولیت و مشارکت دانشجویان در امور محیط زیستی و اجتماعی را کاهش می‌دهد (Javdani, 2010).

جدول ۱

آسیب‌های تشکلهای دانشجویی در موضوع رشد مشارکت اجتماعی

نشانیگان	آسیب
عدم بهره‌مندی از طوفان فکری	ضعف در ارتباط برون تشکلی؛ عدم هم‌افزایی اطلاعات و ترجیحات
عدم هم‌افزایی اطلاعات	
پانگرفتن مشارکت اجتماعی	
اختلال در رسالت تشکلها	عدم نهادمندی در جهت مشارکت جمعی
استفاده از ظرفیت نهادی برای موضوعات غیر مرتبط	
تفرقه میان تشکلها	ناکارآمدی در مشارکت رویه‌مند و تأمین اهداف جمعی
نداشتن ضمانت اجرایی دیدگاه تشکلها	

^۱. Powerlessness

نقص در ارائه الگوی مناسب برای تمرین مشارکت اجتماعی
برتری من بر ما
عدم شکل‌گیری اعتماد اجتماعی

ب) بایسته‌ها و شاخص‌های مدل پارلمان دانشجویی

مکان‌هایی در دانشگاه که دانشجویان در آنها آزادی، در معنای قرارگیری در مناسبات اجتماعی متکثر و متفاوت را تجربه می‌کنند، محدودند (Samim, 2022). پارلمان دانشجویی می‌تواند نهادی برای عبور از این محدودیت باشد. بایسته‌ها و شاخص‌های پارلمان دانشجویی حاوی منطق و مکانیسمی نهادگرایانه و تصویری سازمان‌دهنده است که از داده‌ها موجود شکل گرفته است. با توجه به تجزیه و تحلیل داده‌های تحقیق و همچنین مصاحبه‌ها و مشاهدات اکتشافی که در شناسایی آسیب‌های شکل فعلی مشارکت تشکلی‌های دانشجویی صورت گرفت، مفاهیم کلیدی و فرضیه‌های اصلی و روابطی که مناسب است یا جالب است که در مدل پارلمان دانشجویی برقرار کرد، تدریجاً از درون توده اطلاعات به دست آمده سر برون آورده است و در دو گام بُعد هنجاری و بُعد اجرایی مدل پارلمان دانشجویی ارائه خواهد شد.

۱) بُعد هنجاری

بُعد هنجاری ناظر بر موضوع هستی‌شناختی یعنی ارائه ارزش‌های هنجاری مرکزی است که به ماهیت یک پدیده شکل می‌دهد. تکیه بر بُعد هنجاری به منظور تنظیم رفتار اعضای نهاد مصداق دارد و ممکن است این هنجارها کمتر قابل نشان دادن باشند اما به هر حال واقعی هستند. این بخش کاری بیشتر از تعریف ساده یا قراردادی واژگان فنی است. این کار، ساختن مفهوم انتزاعی پارلمان دانشجویی برای فهم و قدم گذاشتن در امر واقعی (جنبه اجرایی پارلمان دانشجویی) است و در آن جنبه‌های حاکم بر روح پارلمان دانشجویی مورد توجه قرار می‌گیرد. جنبه هنجاری پارلمان دانشجویی به‌عنوان یک نهاد، قواعد و ارزش‌هایی است که برای شکل دادن به رفتار شرکت‌کنندگان باید مورد توجه قرار گیرد که در یک رابطه دوطرفه میان نهاد و کنشگران شکل می‌گیرد و تداوم می‌یابد. این بُعد به نقش محوری ارزش‌ها و هنجارهای جمعی مربوط می‌شود که انتظار می‌رود پارلمان دانشجویی در درازمدت ترویج‌دهنده آن‌ها باشد. البته این بدین معنا نیست که اعضای منفرد نهاد پارلمان دانشجویی به‌منظور شکل‌دهی به ارزش‌ها دخالتی ندارند، بلکه در یک رابطه دوطرفه چنین ارزش‌هایی حفظ می‌شود و تحول می‌یابد (Peters, 2007). پارلمان دانشجویی در بعد هنجاری باید ترویج‌کننده ارزش‌هایی باشد که در ادامه خواهد آمد.

۱-۱) تقویت رفتار اجتماعی و مدنی

از آنجایی که دانشگاه نهادی برای تمرین مشارکت اجتماعی است، سازوکار پارلمان دانشجویی که در قسمت عملی به آن پرداخته می‌شود باید مرتفع‌کننده ضعف رفتار اجتماعی و مدنی در سطح دانشگاه و باعث گسترش و پیشرفت مشارکت اجتماعی شود. دست یافتن به این مهم نیازمند تعامل تشکلی‌های مختلف و دانشجویان با یکدیگر در بستر پارلمان دانشجویی است. نکته‌ای که احمد نیز ذکر کرده است: «... در دانشگاهی که تشکلی‌های مختلف به‌عنوان نیروی جمعی بالقوه حضور دارند، الگوی مشترکی برای مشارکت جمعی و تأمین اهداف اجتماعی وجود ندارد و هر تشکلی ساز تفوق و برتری بر دیگری را می‌زند...»

برخی از هنجارهایی که پارلمان دانشجویی در راستای ترویج الگوی رفتار اجتماعی در سطح دانشگاه باید از آن برخوردار باشد به قرار زیر است:

- بسترسازی ایجاد مهارت‌های قوی ارتباطی در دو سطح فردی و گروهی در زمینه فعالیت‌های فرهنگی و صنفی؛
- ترویج حساسیت و تعهد اجتماعی؛
- توانایی مذاکره اجتماعی برای روشن ساختن و قانع ساختن دیگران و پذیرش واقعیت‌ها و حقایق و دیدگاه دیگران؛

- ترویج توافق، هماهنگی و کارایی در فعالیت‌های جمعی و مدنی.

ایجاد پارلمان دانشجویی و ضرورت ترویج الگوی رفتار مدنی در سطح دانشگاه به نوعی دل‌بستگی به دموکراسی از پایین است. دانشجویان باید در آن مشارکت‌جو و مسئولیت‌پذیر شوند و به تمرین برای انجام مسئولیت‌های مدنی خود بپردازند و دانشگاه باید بتواند به‌عنوان یکی از نیرومندترین نهادهای مدنی، نقش تاریخی خود را در دموکراتیزه کردن مناسبات سیاسی و اجتماعی در ایران و پرسشگر، دموکرات و مسئول کردن قشر نخبه جامعه ایفا کند. چرا که دانشگاه گفتمان‌ساز است و فضای عمومی و گفت‌وگویی آن قدرت و تأثیری فراتر از آثار جمع‌جبری کارکنان و دانشجویان و یا استادان در یک لحظه مشخص تاریخی دارد (Tajzadeh, 2008).

۱-۲) هماهنگ‌سازی استراتژی کنشگران

پارلمان دانشجویی باید به‌گونه‌ای طراحی شود که تعامل حداکثری بین تشکلهای دانشجویی و نمایندگان دانشجویی به‌عنوان یک اصل در نظر گرفته شود. بدون شک راه عبور از تصمیمات پراکنده و بدون هدف به تصمیماتی که برآیند ترجیحات را به دنبال داشته باشد، در نظر گرفتن الگویی است که استراتژی کنشگران دانشجویی را در جهت منافع خودشان هماهنگ کند. این امر از این‌رو اهمیت دارد که پارلمان دانشجویی باید بتواند بر کنش بازیگران و مسیر آن در یک جهت مشترک تأثیر گذاشته و نهایتاً موضوعات مورد منازعه را تعیین کند. رضا عدم تعامل نهادی تشکلهای دانشجویی در راستای مشارکت جمعی را یکی از ضعف‌های عمده آنان می‌داند:

«... تشکلهای دانشجویی به دلیل نیروهای مختلفی که در اختیار دارند، یک نیروی گسترده بالقوه به حساب می‌آیند اما به دلیل عدم تعامل با یکدیگر بهره‌مندی از این سازوکار فراهم نیست...»

کنش‌گران دانشجویی باید به‌گونه‌ای گرد هم آیند که در طی فرایند تصمیم‌گیری هم‌افزایی اطلاعات و تعیین ترجیحات صورت پذیرد. این ویژگی از این‌رو اهمیت دارد که به هماهنگ‌سازی استراتژی کنشگران منجر می‌شود (Hay, 2013). دستیابی به این هدف مستلزم آن است که پارلمان دانشجویی وظیفه جمع‌آوری اطلاعات مربوط به شرایط مشارکت و نحوه آن را هدایت کند. جریان صحیح اطلاعات به مشارکت‌کنندگان کمک می‌کند تا فعالیت خود را به‌خوبی تنظیم کنند. پارلمان دانشجویی باید به‌عنوان یک نهاد بتواند بر تولید، جمع‌آوری تحلیل، بازبینی و انتشار اطلاعات در جهت مشارکت کنشگران تأثیرگذار باشد (Naderi & Pandar, 2015). این در حالی است که افراد قبل از درگیر شدن در پارلمان دانشجویی، به یقین مجموعه‌ای از ارزش‌های اولیه دارند که در تضاد با هم باعث عدم هماهنگی استراتژی کنشگران می‌شود. با درگیر شدن در این نهاد باید ترجیحات جمعی شکل بگیرد (Peters, 2007).

۱-۳) کاهش تنش‌ها و هزینه مشارکت دانشجویان

پارلمان دانشجویی باید با ایجاد قواعد و جلوگیری از نقض قوانین و هزینه‌بر کردن نقض آن‌ها وقوع اختلاف‌ها را کاهش داده و به اجرای قراردادهای کمک کنند. منافع و مزایایی را برای تمام افرادی که در آن مشارکت می‌کنند فراهم آورد. پارلمان دانشجویی باید از طریق در اختیار گزاردن ساختارهای با ثبات از میزان نا اطمینانی حاکم بر مشارکت بکاهد و مجموعه مبادلات مؤثر و سودمند افراد و گروه‌ها را گسترش دهد (North, 1998). دوره فعالیت در پارلمان دانشجویی باید دوره هویت‌یابی و نیز همذات‌پنداری کردن با مجموعه‌ای از افراد و الگوپذیری باشد. پارلمان دانشجویی به‌عنوان یک نهاد باید مجموعه‌ای از قواعد را در خود جای دهد تا ترجیحات را داخل تصمیم‌ها جایابی کند. خاصیت پارلمان دانشجویی آن است که قواعد از قبل مورد موافقت قرار می‌گیرند تا زمانی که مشارکت‌کنندگان به آن می‌پیوندند، بدانند که با چه چیز موافقت می‌کنند. در نهایت باید ابزارهای با ثباتی از انتخاب‌ها را فراهم آورد تا به کاهش منازعه و هزینه مشارکت در دانشگاه یاری رساند. نکته‌ای که احمد نیز ذکر کرده است:

«... در دانشگاهی که تشکلهای مختلف به عنوان نیروی جمعی بالقوه حضور دارند، الگوی مشترکی برای مشارکت جمعی و تأمین اهداف اجتماعی وجود ندارد و هر تشکلی ساز تفوق و برتری بر دیگری را می زند...»

۴-۱) هم افزایی منابع و امکانات

پارلمان دانشجویی باید قابلیت های افراد و منابع آن ها را یکپارچه و متمرکز کند تا تولید اجتماعی و اثرگذاری آن ها افزایش یابد و از توان فردی آن ها فراتر رود. تحول در محیط دانشگاه با تأسیس پارلمان دانشجویی می تواند منجر به ایجاد فضایی مناسب برای اتخاذ راه حل های جمعی شود که این راه حل ها منجر به تسریع در تغییرات محیطی شود. از این رو، پارلمان دانشجویی با تغییر در انگیزه های افراد از کاربرد نامناسب منابع در دانشگاه جلوگیری می کند. از طرفی پارلمان دانشجویی باید تشکیل سرمایه انسانی و تجربه تاریخی عملکرد جمعی را تقویت کند و در نتیجه؛ به طور کامل احتمال اینکه افراد مشارکت کننده خود را ملزم به سیاست های مبتنی بر همکاری نمایند، افزایش دهد (Naderi & Pandar, 2015). پارلمان دانشجویی به عنوان یک نهاد باید زمینه را برای فعالیت جمعی و تشخیص منافع جمعی مهیا سازد و از این طریق بر خودخواهی و منفعت طلبی خودخواهانه غلبه کند. عواملی نظیر ارتقای فرهنگ مشارکت، تشکل یابی و جست و جوی راه حل های جمعی کارآمدتر از طریق هم افزایی منابع و امکانات امکان پذیر خواهد شد.

۵-۱) مشارکت گسترده

در ایجاد پارلمان دانشجویی به عنوان مهم ترین نهاد مشارکتی و همیاری دانشجویی در آموزش عالی باید مشارکت گسترده نهادمند به جهت رسالتی که از نظر تربیت انسان ها و نهادینه کردن فرهنگ مشارکت در دانشگاه و جامعه بر عهده می گیرد، توجه شود (Jahaniyan, 2010). پارلمان دانشجویی به عنوان یکی از پارلمان های جوانان باید از قابلیت گرد هم آوردن نمایندگان دانشجویی از بخش ها و زیرگروه های مختلف دانشگاه جهت بحث و تبادل نظر در خصوص موضوعات مبتلا به و اولویت دار دانشجویان و انعکاس دیدگاه ها و پیشنهادهای آنان به مدیران دانشگاه برخوردار باشد (Taj Mozinani, 2003). در حقیقت، پارلمان دانشجویی باید به عنوان نهاد و رکنی از ساختار دانشگاه در جهت تنظیم خواست دانشجویی و اعمال نظر اکثریت در جهت دفاع از حقوق حقه دانشجویان عمل کند. نهادی که برگزیدگان دانشجویی با عقاید و جهت گیری متفاوت در آن، حول نفع عامه دانشجویان و به طور خاص مشورت با یکدیگر، نخبگان و متخصصان بپردازند (Delfani et al., 2017). پارلمان دانشجویی باید خطر تصمیم گیری های غیر دموکراتیک درون فضای دانشگاه را کاهش دهد. بر اساس روابط نزدیک میان دانشجویان و احساسات دوسویه پیوند دهنده ای عمل کند که دانشجویان را در شکل بوروکراتیک تر و غیرشخصی تر سازمان دهی و در قالب کنترل اجتماعی ناشی از قرارداد [اجتماعی] آن ها را به عنوان اعضای یک کلیت اجتماعی گرد هم آورد.

۲) بُعد اجرایی

نهادها محصول عامل انسانی هستند و ساختار قواعد و مشوق هایی که برای شکل دادن رفتار شرکت کنندگان ایجاد می شود، برگزیده طراحان است؛ بنابراین در هنگام طراحی یک نهاد باید به راه حل های اجرایی در جهت دستیابی به ارزش های متصور شده برای آن توجه وافر داشت. چرا که نهادها ظرفیت قالب ریزی رفتار فردی و کاهش (نه حذف) عدم قطعیتی را دارند که در تحول ارزش ها و هنجارها به شکل های جدیدتر نقش ایفا می کنند. از این منظر، اگر نهادهای مناسب در جای خود گذاشته شوند، آنگاه ارزش های مناسب هم به دنبال آن خواهند آمد. هم زمان نهادها ثبات را نیز در فرایند تغییر و تحول رواج می دهند و مانع از بروز هرج و مرج می شوند. این رویکرد، اگرچه شاید نه به صورت آشکار، می گوید که اگر نهادهای مؤثر را بتوان ساخت و آن ها را مدیریت کرد، آنگاه به موقع ارزش های مناسب نیز ایجاد خواهد شد. بدین نسبت در هنگامی که به دنبال ارزش های ذکر شده در بخش هنجاری پارلمان دانشجویی هستیم، باید مؤلفه های تجربی و اجرایی پارلمان دانشجویی در خدمت آن ارزش ها قرار گیرند؛ بنابراین در ادامه شاخص های اجرایی به عنوان مسیر دستیابی به اهداف ذکر شده پی ریزی می شوند.

۱-۲) تعامل نهادی

پارلمان دانشجویی به‌عنوان یک نهاد باید از این ویژگی برخوردار باشد که خلأ آن مبنی بر عدم وجود نظم و ترتیب در مشارکت دانشجویی و تشکل‌های دانشجویی در محیط دانشگاه را برطرف سازد. پارلمان دانشجویی باید رفتار مشارکت‌کنندگان را در یک محیط جمعی سامان دهد و نسبت به زمانی که مشارکت‌کنندگان تحت تأثیر قواعد و یا مشوق‌ها نبودند، قابلیت پیشگویی بیشتری داشته باشد (Peters, 2007). پارلمان دانشجویی به‌عنوان یک نهاد باید تعیین‌کننده موقعیت فرودستی و یا فرادستی کنش‌گران در عرصه دانشگاه و امکان‌ها و محدودیت‌های آن‌ها باشد. همچنین باید از ویژگی عادی ساز نیز برخوردار باشد. به این معنا که از طریق جا انداختن اصول، قواعد و سنن مشترک، نظام ارزشی‌ای را به اعضای خود تحمیل کند که رفتار مشارکتی آنان در ساختار دانشگاه نهادمند شود (Brinton & Nee, 1998). پارلمان دانشجویی باید در یک فرایند نهادی موجبات شناخت، رسمیت یافتن و انتقال خواسته‌های دانشجویان و نمایندگان آنان را به سیاست‌گذاران و تصمیم‌گیران فراهم سازد؛ بنابراین جایگاه پارلمان دانشجویی به‌عنوان بخشی از کارکرد دانشگاه، اختیارات آن در تنظیم، تصویب و نظارت بر اجرای آنچه به آن واگذار می‌شود، سازوکار چگونگی تعامل با ریاست و معاونت‌های دانشگاه به‌صورت شفاف ارائه شود.^۱

۲-۲) اعضای تشکیل‌دهنده

پارلمان دانشجویی باید ویژگی‌های وسیع‌تری نسبت به یک تشکل دانشجویی خاص داشته باشد تا بدون داشتن یک خط فکری یا اندیشه خاص صرفاً در خدمت نیازهای دانشجویان در دانشگاه باشد (Shargh Newspaper, 2006). پارلمان دانشجویی به‌عنوان بالاترین نهاد نمایندگی دانشجویان دانشگاه با هدف تأمین منافع کلیه دانشجویان دانشگاه، ارائه آموزش غیررسمی و مشارکت در ایجاد شرایط مناسب برای توسعه زندگی دانشجویی در دانشگاه باید هم‌زمان تشکل‌های دانشجویی و نماینده دانشجویان خارج از تشکل‌ها را نیز شامل شود. باید متشکل از نمایندگان منتخب دانشجویان در همه دانشکده‌ها باشد. نماینده دانشجویان در هر دانشکده به‌عنوان یک نقطه تماس برای هر دانشجویی عمل می‌کند که به دنبال پاسخ سؤالات خود در مورد منافع دانشجویی است. آن‌ها از حقوق دانشجویان دفاع می‌کنند و منافع آن‌ها را در ارگان‌های دانشگاه نمایندگی می‌کنند. برای جلوگیری از تأثیر اختلافات دانشجویی و دانشگاهی بر نظام علمی کشور، در پارلمان دانشجویی باید نمایندگانی از تمامی تشکل‌ها حضور داشته باشند تا تمام موارد اختلاف انگیز در چنین مکانی مطرح شود. در حقیقت، تمامی جریان‌های فکری که امکان فعالیت رسمی در داخل دانشگاه را پیدا کرده‌اند باید با پذیرفتن اصل فعالیت بر اساس مؤلفه‌های دموکراتیک، وارد فضای گفتگو در پارلمان دانشجویی شوند (Etemad Newspaper, 2006). ویژگی‌های ذکر شده در سطور بالا در پارلمان دانشجویی در شهر براتیسلاوا^۲ به چشم می‌خورد که در آن دانشجویان در یک پارلمان دانشجویی برای پیگیری منافع و خواسته‌های خود گرد هم می‌آیند. هر دانشکده نیز دارای یک پارلمان دانشجویی دانشکده است که نقش آن نمایندگی منافع دانشجویان و انجام فعالیت‌های دانشجویی در سطح دانشکده است (University of Economics in Bratislava website).

۳-۲) مکانیسم انتخاب اعضا

چگونگی برگزیدن اعضای پارلمان دانشجویی در ماهیت پارلمانتاریسم^۳ نهفته است. در پارلمانتاریسم هئیتی در هر کشور برای وضع و تصویب قانون و نظارت بر اجرای آن‌ها از سوی مردم برگزیده می‌شود. نمایندگان پارلمان‌ها معمولاً با رأی مستقیم، مخفی و همگانی مردم انتخاب می‌شوند و وجود آن در هر کشوری نماد حاکمیت مردم یا دموکراسی است. وجود پارلمان به معنای فرمانفرمایی مردم است اما به‌صورت

^۱ دکتر احمدرضا اصغرپور، مدیر فرهنگی و فعالیت‌های داوطلبانه دانشگاه فردوسی مشهد بین سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۹۷ در گفتگو با نگارنده

^۲ براتیسلاوا (به مجاری: Pozsony) (به آلمانی: Preßburg) پایتخت کشور اسلواکی و بزرگترین شهر آن با جمعیت ۴۶۰ هزار نفر است.

^۳ parliamentarism

«دموکراسی غیرمستقیم» (Ashoori, 2016). اعتبار و مشروعیت پارلمان دانشجویی به‌عنوان نهادی که از ماهیت مشارکتی برخوردار است، از انتخاب مستقیم نمایندگان آن‌ها از سوی دانشجویان سرچشمه می‌گیرد. امری که جایگاه و نحوه مشارکت دانشجویان در امور مربوط به منافع دانشجویی را فراهم می‌آورد تا بتواند به شکلی نهادمند تبلور اراده دانشجویی باشد.^۱ پارلمان دو گونه عضو دارد. یک عضو از هر یک از تشکل‌های چون شورای مرکزی صنفی دانشجویان، مجمع عمومی کانون‌های فرهنگی و هنری دانشجویان دانشگاه، شورای مرکزی انجمن ورزشی دانشجویان، شورای دبیران انجمن‌های علمی دانشجویی دانشگاه، دبیر هر یک از تشکل‌های اسلامی دانشجویی فعال و دارای مجوز فعالیت دانشگاه، دبیر بسیج دانشجویی که توسط خود تشکل انتخاب می‌شود. یک نماینده از دانشجویان هر دانشکده که در مقطع کارشناسی ارشد و یا دکتری در حال تحصیل بوده و از طریق برگزاری انتخابات در دانشکده با اکثریت آرا انتخاب می‌شود.^۲

۴-۲) نظام انتخاباتی^۳

انتخابات شیوه معمولی در تغییر هیئت حاکمه و دست‌به‌دست شدن قدرت میان گروه‌های مختلف است. طبعاً با تغییر گروه حاکم، سیاست‌های رایج تحول می‌یابد (Beshirieh, 2001). نوع انتخابات را نظام انتخاباتی تعیین می‌کند، یعنی مجموعه قواعدی که چگونگی رفتار انتخابات را مشخص می‌سازد. به عبارتی دیگر، سازوکار تبدیل ترجیحات و آرای شهروندان به مناصب سیاسی انتخابی با عنوان نظام انتخاباتی شناخته می‌شود (Lipset, 2004). اگر نظام انتخاباتی را چگونگی تبدیل کردن رأی‌ها به کرسی‌ها در نظر بگیرید، این پژوهش نظام اکثریت گرا از نوع برگزیده اول را برای برگزاری انتخابات پارلمان دانشجویی مناسب می‌داند که طی آن، اکثریت آرا تعیین‌کننده کرسی خواهد بود. لازم است نامزد فقط اکثریت رأی‌ها را به دست آورد (قاعده هر کس اول رأی بیشتری بیاورد). این نوع نظام انتخاباتی مزیت‌هایی دارد از جمله این‌که پیوند روشنی میان نماینده و حوزه‌های انتخابیه برقرار می‌کند و اطمینان می‌دهد که نماینده تعیین‌شده وظایف خود را به‌درستی انجام می‌دهد. این نوع از تبدیل رأی به کرسی، امکان این را می‌دهد که از طرف رأی‌دهندگان اختیار روشنی به نماینده داده شده و البته این اختیار بر پایه کثرت پشتیبان‌ها در میان رأی‌دهندگان است. در نتیجه از پراکندگی جلوگیری می‌شود و نماینده‌ای قوی و کارآمد انتخاب می‌شود (Heywood, 2015).

۱-۴-۲) انتخاب‌کنندگان

رأی‌دهندگان کل دانشجویان دانشکده را شامل می‌شود که یک نامزد را بر می‌گزینند. آن‌ها نماینده خود در پارلمان دانشجویی را به‌صورت مستقیم از میان نامزدها انتخاب می‌کنند تا حافظ منافع آن‌ها در پارلمان دانشجویی باشد.

۲-۴-۲) انتخاب شونده‌ها

با توجه به این‌که بخشی از اعضای پارلمان دانشجویی انتصابی (نمایندگان تشکل‌های و انجمن‌ها) و بخشی انتخابی هستند، باید ملاک و میزانی برای کاندیداها تعیین شود. بخشی از اعضای پارلمان را نمایندگان تشکل‌های دانشجویی تشکیل می‌دهند که بر اساس انتخابات درون تشکلی برگزیده می‌شوند؛ اما برای پوشش هر چه گسترده‌تر مشارکت دانشجویان در پارلمان دانشجویی و در نتیجه مشارکت گسترده در امور دانشگاه، هر دانشکده باید یک نماینده در پارلمان داشته باشد. با توجه به وظایف مهم و حساسی که پارلمان دانشجویی بر عهده دارد، کاندیداهای دانشکده باید دانشجوی مقطع کارشناسی ارشد و دکتری باشند. بدین ترتیب دانشکده‌ها به شماری حوزه انتخاباتی که محل رقابت داوطلبان

^۱. دکتر علیرضا آزاد، رئیس گروه مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی - اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد در بین سال‌های ۱۳۹۵-۱۳۹۷ در گفتگو با نگارنده

^۲. دکتر روح الله اسلامی، رئیس گروه مطالعات و برنامه‌ریزی فرهنگی - اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد در بین سال‌های ۱۳۹۸-۱۴۰۱ در گفتگو با نگارنده

^۳. Electoral system

است تقسیم می‌شوند. البته باید توجه داشت که به‌مانند تمامی انتخابات، کاندیداها باید از ویژگی‌های متناسب با محیط و شرایط فرهنگی-اجتماعی حاکم بر دانشگاه برخوردار باشند.^۱

۲-۵) کمیسیون‌های تخصصی

در راستای جهت‌دهی تخصصی به فعالیت‌های پارلمان دانشجویی و به‌منظور جلوگیری از اختلال در فعالیت‌های آن، تشکیل کمیسیون‌های تخصصی و با محدوده وظایف مشخص ضروری به نظر می‌رسد. محمد در این زمینه چنین می‌گوید:

«... احساس می‌کنم کمیسیون‌های تخصصی با وظایف خاص می‌توانند در این زمینه کمک کنند. به این صورت که این کمیسیون‌ها به تعقیب منافع مختلفی مثل مسائل سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کمک می‌کنند...»

تحت چنین ویژگی‌هایی، اطمینان از پیگیری تخصصی منافع سیاسی، دانشگاهی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی همه دانشجویان شکل خواهد گرفت. تعیین مصادیق و تهیه شرح وظایف و اختیارات کمیته‌های تخصصی با رعایت کلیت باید در آیین‌نامه پیشنهادی مشخص و ارائه شود. هیئت‌رئیس پارلمان باید طرح‌ها و موضوعاتی را که در حوزه مسائل مربوط به کمیته‌ها تشخیص دهد به آن کمیته ارجاع نماید. وظایف تخصصی هر یک از کمیسیون‌های پارلمان که مطابق آیین‌نامه تشکیل می‌گردند باید مشخص شود. با توجه به ماهیت دانشگاه و شرایط حاکم بر آن می‌توان کمیسیون‌های تخصصی را به شرح زیر در آیین‌نامه قرار داد.

۲-۵-۱) کمیسیون آموزش

کمیسیون آموزش می‌تواند با تسهیل در فرایندهای آموزشی، نقش تکمیلی مهمی را در نظام دانشگاهی بر عهده بگیرد، زیرا نظام آموزشی به دلایل متعدد در چارچوب خاص به آموزش دانشجویان توجه نشان می‌دهد؛ اما کمیسیون آموزش می‌تواند به دور از قیدوبندهای سازمان‌یافته و محدودکننده در راستای بهبود فرایندهای آموزشی و آشنا ساختن دانشجویان با دستاوردهای جدید آموزشی و علمی به فعالیت بپردازد (Abolhasani, 2009). این کمیسیون با پیشنهاد و ارائه یافته‌های علمی و بازنمایی درباره آموزش، اطلاع‌رسانی درباره فعالیت‌های آموزشی در حال انجام در سطح دانشگاه، ترویج فرهنگ و تفکر علمی و تقویت روحیه کار جمعی و جلب مشارکت دانشجویان و استادان و توسعه توانمندی‌های ارتباطی، زمینه را برای رشد فرایندهای آموزشی در دانشگاه مهیا خواهد کرد. برای دست یافتن به چنین مقصودی، پارلمان دانشجویی می‌تواند با پیشنهاد به واحدهای ذی‌ربط و پیگیری و نظارت بر حسن اجرای آن فعالیت کند. مشارکت هر چه بیشتر بدنه دانشجویی در امور آموزشی و ارائه گزارش‌های توجیهی لازم به مقامات ذی‌ربط نیز از دیگر کارکردهای این کمیسیون خواهد بود.

۲-۵-۲) کمیسیون پژوهش

بررسی کارکردهای دانشگاه گویای این واقعیت است که پژوهش از اهمیت و جایگاه ویژه‌ای در آن برخوردار است. دانشگاه‌ها به همان اندازه که اقدامات گسترده‌ای را در جهت ارتقا خدمات آموزشی انجام می‌دهند به ارتقای کیفیت امور پژوهشی نیز توجه ویژه دارند. کمیسیون تخصصی پژوهش در پارلمان دانشجویی می‌تواند حلقه واسط میان دانشجویان و امور پژوهشی دانشگاه باشد. پایش مستمر عوامل مؤثر بر کیفیت پژوهشی و ارائه بازخورد لازم به مراجع ذی‌ربط، ارائه پیشنهاد و مشاوره به دانشکده در خصوص اتخاذ راهکارهای مؤثر در کیفیت پژوهش دانشکده و در نهایت شرکت در جلسات معاونین پژوهشی دانشگاه جهت هماهنگی در امر پژوهش می‌تواند کمک شایانی به پیشبرد فرایندهای پژوهشی کند. در چنین شرایطی ارتباط با دانشجویان، ارتباط با استادان، ارتباط با بخش‌های پژوهشی و اداری درون دانشگاه و حتی ارتباط با تشکل‌های علمی و دانشجویی در دانشگاه‌های دیگر و محیط‌های بیرون از دانشگاه ضروری به نظر می‌رسد.

۲-۵-۳) کمیسیون ورزش و تندرستی

^۱ ملیحه تابعی، کارشناس مطالعات راهبردی گروه مطالعات و برنامه ریزی فرهنگی- اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد در گفتگو با نگارنده

کمیسیون ورزش و تندرستی برای ارتقا سلامت، رفاه جسمی و همچنین کسب مهارت‌های جسمی در بین افراد حاضر در دانشگاه و تأمین منافع جامعه دانشجویی در ورزش‌های رقابتی و سایر فعالیت‌های تفریحی طراحی شده است. کمیته ورزش و تندرستی در پارلمان دانشجویی می‌تواند ایجاد کننده اشتیاق در بین دانشجویان و اعضای هیئت‌علمی نسبت به ورزش باشد. این کمیته می‌تواند با ارائه پیشنهاد در جهت سازمان‌دهی آموزش در ورزش برای همه به‌گونه‌ای که آن‌ها بتوانند خود را از نظر جسمی متناسب نگه دارند فعالیت کند. علاوه بر این می‌تواند پیشنهاد دهنده مسابقات مختلفی در ورزش‌های متنوع باشند. این کمیته باید در راستای ارزش‌های زیر فعالیت کند:

- گسترش و بسط فرهنگ ورزش در میان دانشگاهیان و دانشجویان برای نیل به جامعه‌ای سالم و تندرست و ایجاد نسلی شاداب؛
- هدایت و حمایت و نظارت مستمر بر فعالیت‌های انجمن‌های ورزشی؛
- تشویق و ترغیب کلیه دانشگاهیان به حفظ سلامت و تندرستی خود از طریق مشارکت فعال در ورزش؛
- جهت‌دهی و غنی ساختن اوقات فراغت دانشگاهیان با فعالیت‌های سلامت بخش ورزشی؛
- کوشش در جهت ارتقاء سطح علمی و تجربی مربیان و کارشناسان و دیگر کارکنان امور ورزشی دانشگاه، از طریق برگزاری کلاس‌های آموزشی کوتاه‌مدت و بلندمدت با هماهنگی دفتر آموزش‌های آزاد؛
- توسعه و تقویت ورزش دانشگاهی و کمک به ارتقای عزم و اقتدار ملی دانشگاهیان از طریق برنامه‌های ورزشی.

۲-۵-۴) کمیسیون فرهنگی و فوق‌برنامه

هدف اصلی دانشگاه تولید دانش است، اما اگر تولید دانش با جامعه در ارتباط نباشد، موجب تعارض‌های جدی خواهد شد به عبارت دیگر، اگر چه دانشگاه برای تولید دانش به تربیت افراد همت می‌گمارد و برای اشتغال آینده آن‌ها در اجتماع تلاش می‌کند، در دانشجویان باید هنجارها، ارزش‌ها و باورهای درونی شوند که با محیط شغلی آینده آن‌ها مناسب داشته باشند. بدین ترتیب مؤلفه‌های فرهنگی و اجتماعی باید در دانشگاه در راستای «تثبیت هویت» مورد توجه جدی قرار گیرد. از این‌رو، کمیسیون فرهنگی و فوق‌برنامه در پارلمان دانشجویی به منظور بسترسازی و پاسخگویی به نیازهای متنوع و رشد خلاقیت‌های فرهنگی دانشجویان، سامان بخشیدن به خواسته‌ها و تلاش‌های خودانگیزه فرهنگی، هنری و اجتماعی دانشجویی، ارتقا سطح همکاری جمعی و بسط و تعمیق فرهنگ مشارکت در امور دانشگاه‌ها و قانونمندی حوزه فعالیت‌های فرهنگی دانشجویان باید تأسیس شود (Abolhasani, 2013). در حقیقت باید یک کمیسیون فرهنگی و فوق‌برنامه برای انجام وظایف محوله در محدوده فرهنگ و هنر تشکیل شود.

این کمیسیون در راستای تحقق رشد فرهنگی و اعتقادی و ایجاد تحول اساسی در پیاده کردن الگوها و هنجارها پیرامون فضاهای فرهنگی دانشگاه نقش ویژه‌ای ایفا می‌نماید. با ارائه راهکارهای مفید در جهت ارتقاء فعالیت‌های فرهنگی گامی مؤثر برداشته و همواره به برنامه‌ریزی و تعمیق و هدایت فرآیندهای بلندمدت فرهنگی با رویکرد نوآوری و اثربخشی آن توجه ویژه‌ای خواهد داشت. اظهار نظر و پیشنهاد در برنامه‌ریزی در حوزه فعالیت‌های فرهنگی در برنامه‌های میان‌مدت و بلندمدت در دانشگاه، ایجاد زمینه‌های مناسب جهت انسجام و هماهنگی و ترغیب دانشجویان برای مشارکت در فعالیت‌های فرهنگی، ایجاد زمینه‌آشنایی آن‌ها با قوانین و مقررات فرهنگی و حمایت از آفرینش‌ها، خلاقیت‌ها و نوآوری‌های فرهنگی از دیگر کارکردهای این کمیسیون خواهد بود.

۲-۵-۵) کمیسیون اجتماعی

دانشجویان دارای انتظارات اجتماعی حداقل هستند، در حدی که نیازهای روحی و روانی آنها تأمین شود و بتوانند از انرژی‌های جوانی و عقاید خود بهره‌مند شوند. بر اساس نظریه کارکردگرایی، یکی از کار ویژه‌های اساسی نظام‌های اجتماعی کلی و جزئی، کارکرد اجتماع جامعه‌گی^۱ یا انسجام‌بخشی و استقرار ارتباطات سالم و سازنده میان افراد و نیز نهادهای اجتماعی است، به‌گونه‌ای که جامعه در حالت وحدت، وفاق و همگونی استقرار یابد. پارلمان دانشجویی به‌عنوان خرده نظام در درون نظام اجتماعی یعنی دانشگاه فعالیت خواهد کرد و دانشگاه نیز خرده نظامی از نظام اجتماعی بزرگ‌تر جامعه‌پذیری است. پارلمان دانشجویی باید دارای کارکرد اجتماعی در درون خرده نظام سیستم، کار ویژه اجتماع جامعه‌گی در درون نظام اجتماعی وسیع‌تر یعنی دانشگاه و هم شاید کار ویژه‌های اجتماعی در درون سیستم اجتماعی کل باشد (Abolhasani, 2013).

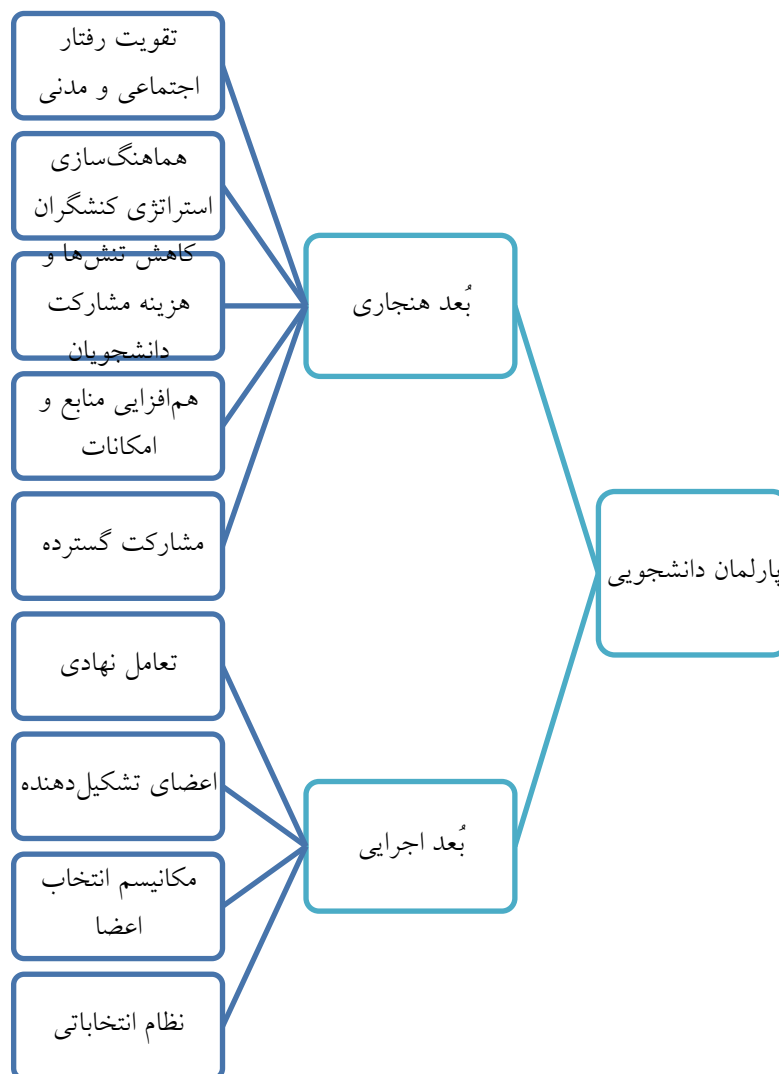
برای پیشبرد چنین هدفی، کمیسیون اجتماعی در پارلمان دانشجویی باید تشکیل شود. این کمیسیون می‌تواند باعث تفکیک امر سیاسی از امر اجتماعی دانشجویان شود و امکان تشخیص و تحلیل تعارضات دانشجویی را ارائه دهد. کارکردهای اجتماعی نظیر هویت‌یابی و انسجام و همبستگی، جامعه‌پذیری، گسترش ارتباطات و تماس با صاحب‌منصبان درباره معضلات اجتماعی از مهم‌ترین کارکردهای کمیسیون اجتماعی خواهد بود. آگاهی بخشی به دانشجویان نسبت به مدیریت دانشگاه و فرآیندهای جاری و آگاهی نسبت به حقانیت دانشجویان و مشروعیت تصمیمات مدیران دانشگاه از دیگر کارکردهای مثبت این کمیسیون است. ایجاد مهارت و توانمندی در دانشجویان برای مدیریت سازمان و جوامع خروجی‌های ضروری نهاد دانشگاه است که کمیسیون اجتماعی می‌تواند به پیشبرد آن کمک کند.^۲

شکل ۲

بایسته‌ها و شاخص‌های مدل پارلمان دانشجویی

^۱. Social community

^۲. احمد موسمی، کارشناس مسئول گروه مطالعات و برنامه ریزی فرهنگی - اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد در گفتگو با نگارنده

نتیجه‌گیری

تحولات سریع ساختارهای آموزشی و توسعه روزافزون داده‌ها و آموزه‌ها در بخش‌های مختلف دانشجویی، نارسایی ساختارهای سخت‌افزاری و نرم‌افزاری را نشان می‌دهد. به‌علاوه شور، احساس، انگیزه و آرمان‌های دانشجویی، عوامل بسیار مهمی هستند که باعث می‌شود تا دانشجویان همواره به‌حق نسبت به وضع موجود معترض باشند. اگر به شکل‌های دانشجویی از لنز نهادگرایی و مشارکت اجتماعی نگریسته شود، کاستی‌های اساسی در پذیرش تکثر و حضور سلیقه‌های مختلف، نظام بخشی به کنش‌های فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مبتنی بر منطق و عقلانیت، دوری از هیجانات کاذب و اعتقاد و التزام به قانون مداری در مشارکت‌های دانشجویی به چشم می‌خورد. همان‌طور که این پژوهش رویکرد نهادگرایی را سنجه آسیب‌شناسی نوع مشارکت شکل‌های دانشجویی قرار داده است، از این رویکرد برای برون‌رفت از وضعیت فعلی نیز بهره برده است که همانا تأسیس پارلمان دانشجویی بر فراز شکل‌ها و انجمن‌های دانشجویی در جهت مشارکت نهادمند آن‌ها و دانشجویان در محیط دانشگاه است. در پارلمان دانشجویی، دانشجویان در یک محیط گسترده‌تر از شکل‌های فعلی متشکل از کمیسیون‌های تخصصی قرار می‌گیرند و درباره موضوعات مختلف علمی، اجتماعی، فرهنگی و صنفی به گفتگو می‌پردازند. پارلمان دانشجویی می‌تواند با توجه به مؤلفه‌های دموکراتیک، نماینده

افکار عمومی دانشجویان و برآیند جمهور آن‌ها باشد. پارلمان دانشجویی تبادل افکار را در بین دانشجویان ارتقا می‌دهد و بسط دهنده مدنیت در راستای تأمین منافع دانشجویان نیز خواهد بود.

پارلمان دانشجویی می‌تواند مجموعه دانشجویی و نهادی قانونی باشد که نمایندگان آن به‌عنوان صدای دانشجویان فعالیت می‌کنند. این پارلمان منافع دانشگاهی و میان‌رشته‌ای دانشجویان را بازنمائی می‌کند و از منافع اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی آن‌ها حمایت می‌کند. پارلمان دانشجویی می‌تواند آگاهی و احساس مسئولیت اجتماعی و برابری را در بین دانشجویان ارتقا دهد و حامی جامعه دانشجویی باشد. از نظر عملی این بدان معناست که پارلمان دانشجویی می‌تواند درگیر سیاست‌های دانشگاه شود که با منافع دانشجویی ارتباط دارد. به‌طور کلی نمایندگان حاضر در پارلمان دانشجویی به‌عنوان نمایندگان منافع دانشجویان در نهادهای قانونی مانند اتحادیه دانشجویی شناخته می‌شوند که دارای اختیارات قانونی گسترده‌تری هستند. هدف مشخص پارلمان دانشجویی این است که دانشجویان را به شهروندانی با ذهن باز، بردبار، فعال و توانمند تبدیل سازد. پارلمان دانشجویی در ایران به‌عنوان یکی از کشورهای در حال توسعه نیز می‌تواند به‌عنوان نهادی مدنی در راستای تقویت جامعه مدنی و نهادینه کردن دموکراسی در فضای دانشگاه نقش‌آفرینی کند. آیین‌نامه پارلمان دانشجویی می‌تواند از طرف یکی از دانشگاه به نگارش درآمده و به وزارت علوم جهت تصویب پیشنهاد شود.

پیشنهادات

- تأسیس پارلمان دانشجویی به عنوان نهاد نماینده دانشجویان در جهت ارتقاء مشارکت اجتماعی و بررسی مسائل علمی، اجتماعی و فرهنگی؛
- توسعه ساختارهای آموزشی با استفاده از فناوری و داده‌های جدید برای رفع نواقص فعلی؛
- ایجاد بستری برای ادغام احساسات، انگیزه و آرمان‌های دانشجویان با مشارکت نهادگراییانه در تشکل‌های دانشجویی؛
- استفاده از پارلمان دانشجویی برای حمایت از منافع دانشجویان، تأثیرگذاری در سیاست‌های دانشگاهی و تبدیل دانشجویان به شهروندان فعال.

تعارض منافع

در انجام مطالعه حاضر، هیچ‌گونه تضاد منافی وجود ندارد.

References

- Abniki, H. (2007). Institutional Approach to Political Decision-Making Process. *Domestic Politics Quarterly*, 1(2), 7-34. <http://ensani.ir/fa/article/68635/%D8%B1%D9%88%DB%8C%DA%A9%D8%B1%D8%AF-%D9%86%D9%87%D8%A7%D8%AF%DA%AF%D8%B1%D8%A7%DB%8C%D8%A7%D9%86%D9%87-%D8%A8%D9%87-%D9%81%D8%B1%D8%A7%DB%8C%D9%86%D8%AF-%D8%AA%D8%B5%D9%85%DB%8C%D9%85-%DA%AF%DB%8C%D8%B1%DB%8C-%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%DB%8C>
- Abolhasani, S. R. (2009). Functions of Student Organizations. *Journal of Politics*, 39(4). https://jfq.ut.ac.ir/article_20218.html
- Abolhasani, S. R. (2013). Political Functions of Social Capital: Social Capital and Politics. *Global Politics Quarterly*, 4. https://interpolitics.guilan.ac.ir/article_765.html
- Akhlaghi, A., Yousefi, A., & Pour Masouleh, A. R. (2020). Administrative Corruption Performance as a Structural Feature: A Case Study of Rehiring from Iran in One of Kabul's State Universities. *Social Sciences Quarterly*, 89, 125-154. https://qjss.atu.ac.ir/article_12242.html
- Alam, A. (2008). *Foundations of Political Science*. Nashr-e Ney. <https://nashreney.com/product/%D8%A8%D9%86%DB%8C%D8%A7%D8%AF%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%B9%D9%84%D9%85-%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%D8%AA/>
- Alavi Tabar, A. (2000). *Participation in Urban Affairs Management* (Vol. 1). Publications of the Organization of Municipalities of Iran. <https://journals.sabz.ac.ir/scds/article-1-83-fa.pdf>

- Alvandi, P. (2019). *Reforms and the Experience of Democracy in the University: Political Events in the University in the Era of Reforms as Narrated by Mostafa Mo'ini and Colleagues*. Nashr-e Ney. <https://nashreney.com/product/%D8%A7%D8%B5%D9%84%D8%A7%D8%AD%D8%A7%D8%AA-%D9%88-%D8%AA%D8%AC%D8%B1%D8%A8%D9%87-%D8%AF%D9%85%D9%88%DA%A9%D8%B1%D8%A7%D8%B3%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%DA%AF%D8%A7%D9%87/>
- Ashoori, D. (2016). *Political Encyclopedia*. Marvarid Publications. <https://morvarid.pub/%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%D9%86%D8%A7%D9%85%D9%87-%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%DB%8C>
- Ashoori, M., & Ghaed Ali, H. R. (2013). Challenges and Problems of Student Organization Management. *Management in Islamic University, 1*, 107-126. <http://ensani.ir/fa/article/366154/%DA%A9%D8%AA%D8%A7%D8%A8-%D9%87%D8%A7-%D9%88-%D9%85%D8%B4%DA%A9%D9%84%D8%A7%D8%AA-%D9%85%D8%AF%DB%8C%D8%B1%DB%8C%D8%AA-%D8%AA%D8%B4%DA%A9%D9%84-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%D8%AC%D9%88%DB%8C%DB%8C>
- Badie, B. (2011). *International Encyclopedia of Political Science*. In: SAGE Publications.
- Beshirieh, H. (2001). *Teaching Political Knowledge (Fundamentals of Theoretical Political Science)*. Negah Moaser Publishers. <https://www.gisoom.com/book/1305062/%DA%A9%D8%AA%D8%A7%D8%A8-%D8%A2%D9%85%D9%88%D8%B2%D8%B4-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4-%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%DB%8C-%D9%85%D8%A8%D8%A7%D9%86%DB%8C-%D8%B9%D9%84%D9%85-%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%D8%AA-%D9%86%D8%B8%D8%B1%DB%8C-%D9%88-%D8%AA%D8%A7%D8%B3%DB%8C%DB%8C/>
- Brinton, M., & Nee, V. (1998). *The New Institutionalism in Sociology*. Russell Sage Foundation. <https://www.russellsage.org/sites/default/files/NewInst.pdf>
- Cohen, B. (2007). *Foundations of Sociology*. SAMT. <https://samt.ac.ir/fa/book/364/%D9%85%D8%A8%D8%A7%D9%86%DB%8C-%D8%AC%D8%A7%D9%85%D8%B9%D9%87-%D8%B4%D9%86%D8%A7%D8%B3%DB%8C>
- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2000). *Research Methods in Education*. Routledge. https://doi.org/10.4324/9780203224342_chapter_1
- Delanty, G. (2007). *Knowledge in Challenge: University in the Society of Knowledge*. Cultural and Social Studies Research Institute. <https://www.amazon.com/Challenging-Knowledge-University-Society/dp/033520578X>
- Delfani, A., Zare Asghari, M., & Ahmadi Panjaki, G. (2017). The Importance and Position of Legislation in Parliament: A Case Study of Iran and England. *Journal of Political Science*(41). https://journals.iau.ir/article_538125.html
- Etemad Newspaper. (2006, January 11, 2006). A Report on Multiple Approaches to Academic Developments in Iran: Student Parliament as a Space for Addressing Conflicts. <https://www.magiran.com/article/1317725>
- Farhadi, M. (2018). Assets and Social Participation in the Student Sphere. *Cultural Sociology, 9*(1), 99-129. <https://www.magiran.com/paper/1933960/%D8%B3%D8%B1%D9%85%D8%A7%DB%8C%D9%87-%D9%87%D8%A7-%D9%88-%D9%85%D8%B4%D8%A7%D8%B1%DA%A9%D8%AA-%D8%A7%D8%AC%D8%AA%D9%85%D8%A7%D8%B9%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D9%81%D8%B6%D8%A7%DB%8C-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%D8%AC%D9%88%DB%8C%DB%8C>
- Grusec, J., & Hastings, P. D. (2007). *Handbook of Socialization: Theory and Research*. Guilford Press. https://www.guilford.com/books/Handbook-of-Socialization/Grusec-Hastings/9781462525829?srsltid=AfmBOoohJ4N6SzyPy8udd0U78jKJqrji-aS3bS8px_rUdcfjByGabx
- Hajilari, A. (2009). Investigating Cultural Barriers to the Lack of Collective and Group Work Development in Student Organizations and Associations. *Epistemological Studies in Islamic University, 4*, 101-120. <http://ensani.ir/fa/article/182216/%D8%A8%D8%B1%D8%B1%D8%B3%DB%8C-%D9%85%D9%88%D8%A7%D9%86%D8%B9-%D9%81%D8%B1%D9%87%D9%86%DA%AF%DB%8C-%D8%B9%D8%AF%D9%85-%D8%AA%D9%88%D8%B3%D8%B9%D9%87-%DA%A9%D8%A7%D8%B1-%D8%AC%D9%85%D8%B9%DB%8C-%D9%88-%DA%AF%D8%B1%D9%88%D9%87%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D8%AA%D8%B4%DA%A9%D9%84%D9%87%D8%A7-%D9%88-%D9%85%D8%AC%D9%85%D9%88%D8%B9%D9%87-%D9%87%D8%A7%DB%8C-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%D8%AC%D9%88%DB%8C%DB%8C>
- Hay, C. (2013). *Critical Reflections on Political Analysis*. Nashr-e Ney. <https://scholarlypublications.universiteitleiden.nl/access/item%3A2721992/view>
- Heywood, A. (2015). *Politics*. Nashr-e Ney. <https://www.amazon.nl/-/en/Andrew-Heywood/dp/0230525571>
- Holm, P. (1995). The Dynamics of Institutionalization: Transformation Processes in Norwegian Fisheries. *Administrative Science Quarterly, 40*(3), 398-422. <https://doi.org/10.2307/2393791>
- Hosseini, S. H. (2010). *Diagnosis of the Status of Scientific Student Associations in Iranian Universities*. Cultural and Social Studies Research Institute. <https://iscs.ac.ir/>
- Jahaniyan, R. (2010). Developing Student Participation in the University. *Future Studies in Management Journal, 1*. https://jresearch.sanjesh.org/mobile/&url=http://jresearch.sanjesh.org/article_697982.html?lang=en
- Javdani, H. (2010). The Role of University in the Development Process. *Higher Education Letter, 3*(10), 35-50. [https://journal.sanjesh.org/author.index?vol=2590&vl=%D8%AF%D9%88%D8%B1%D9%87%203%20\(1389\)](https://journal.sanjesh.org/author.index?vol=2590&vl=%D8%AF%D9%88%D8%B1%D9%87%203%20(1389))
- Javid, M. J. (2010). *Rules of Collective Action and Student Guild Rights*. Cultural and Social Studies Research Institute.
- Kamali Zadeh, M. (2016). Divansari Karamad az Manzar-e Nahadgari [Effective Governance from an Institutional Perspective]. *Dovarsinamah-e Pazhuhash-e Siyasi Nazari, 20*, 173-206. <http://managerial.ir/prudei.php?id=158>
- Kumbhar, K. N. (2018). Brainstorming Technique: Innovative Quality Management Tool for Library. Conference: Current Trends in Library Management.
- Leicht, K. T., & Jenkins, J. C. (2010). *Handbook of Politics: State and Society in Global Perspective*. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-0-387-68930-2>

- Lipset, S. M. (2004). *The Encyclopedia of Democracy*. Ministry of Foreign Affairs. <https://www.amazon.com/Encyclopedia-Democracy-Seymour-Martin-Lipset/dp/0871876752>
- Manouchehri, A. (2011). *Rahayaf va Ravesh dar Olum-e Siyasi*. SAMT. <https://samt.ac.ir/fa/book/47/%D8%B1%D9%87%D8%8C%D8%A7%D9%81%D8%AA-%D9%88-%D8%B1%D9%88%D8%B4-%D8%AF%D8%B1-%D8%B9%D9%84%D9%88%D9%85-%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%DB%8C>
- Mirzaei, H. (2019). *Tabieen va Eraye Rahkar-haye Ertaghaye Ta'sirat Farhangi-Ejtemai Shora-y-e Sanfi-ye Daneshjuyan dar Daneshgah-e Ferdowsi-e Mashhad*. Groupe Motale'at va Barnamerizi Farhangi-Ejtemai Daneshgah-e Ferdowsi-e Mashhad. https://sp.um.ac.ir/images/167/projects/%D8%AE%D9%84%D8%A7%D8%B5%D9%87_%D8%B7%D8%B1%D8%AD_%D8%AA%D8%A8%DB%8C%DB%8C%D9%86_%D9%88_%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D8%A6%D9%87_%D8%B1%D8%A7%D9%87%DA%A9%D8%A7%D8%B1%D9%87%D8%A7%DB%8C_%D8%A7%D8%B1%D8%AA%D9%82%D8%A7%D8%A1_%D8%AA%D8%A7%D8%AB%DB%8C%D8%B1%D8%A7%D8%AA_%D9%81%D8%B1%D9%87%D9%86%DA%AF%DB%8C-%D8%A7%D8%AC%D8%AA%D9%85%D8%A7%D8%B9%DB%8C_%D8%B4%D9%88%D8%B1%D8%A7%DB%8C_%D8%B5%D9%86%D9%81%DB%8C_%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%D8%AC%D9%88%DB%8C%D8%A7%D9%86_%D8%AF%D8%B1_%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%DA%AF%D8%A7%D9%87_%D9%81%D8%B1%D8%AF%D9%88%D8%B3%DB%8C_%D9%85%D8%B4%D9%87%D8%AF.pdf
- Motaghi Dashtnai, A., & Motaghi, S. (2010). *Asibshenasi Tashkhol-haye Daneshjoi: Motale'e Moredi Anjoman-haye Elm-i Daneshjoi*. Pazuhehshkadeh Motale'at Farhangi va Ejtemai. <https://khu.ac.ir/cv/176/>
- Naderi, M., & Pandar, M. (2015). *Daramadi bar Sakhtare-haye Nahadi va Farayand-e Tose'e*. Amareh. <https://samava.thmporg.ir/information/69aedd6e0f6bec397b8be7e94c12aee8.pdf>
- Newton, K., & Montero, J. R. (2007). Patterns of Political and Social Participation in Europe. In C. R. R. F. Roger Jowell & E. Gillian (Eds.), *Measuring Attitudes CrossNationally: Lessons from the European Social Survey*. SAGE Publications. <https://doi.org/10.4135/9781849209458.n10>
- North, D. (1998). *Institutions, Institutional Change, and Economic Performance*. Organization of Budget and Planning, Center for Socioeconomic Documentation and Publications.
- https://books.google.com/books/about/Institutions_Institutional_Change_and_Ec.html?id=oFnWbTqgNPYC
- Peters, G. (2007). *Institutionalism Theory in Political Science*. Jihad Daneshgahi Publications. https://books.google.com/books/about/Institutional_Theory_in_Political_Scienc.html?id=ybGkfO3ZBVEC
- Rezaii, M., & Kia, H. (2016). Togetherness and Coexistence: Investigating the Relationship between Student Political Organizations and Political Action. *Iranian Sociology*(4), 25-50. http://www.jsi-isa.ir/article_26744.html
- Riyazi, A. (2010). *Revisiting an Experience: Formation of New Student Institutions (1997-2001)*. Cultural and Social Studies Research Institute.
- Samim, R. (2022). Student Organizations: Spaces for Deepening the Experience of Freedom; Attempting to Accept an Alternative Narrative of the History of Universities in Iran. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*(106). https://journal.irphe.ac.ir/article_705213.html
- Shargh Newspaper. (2006). Ibrahim Yazdi's Defense of the Student Parliament. No. 851. <https://dl.islamic-sources.com/fa/filebase/%D9%81%D8%B1%D9%88%D8%B1%D8%AF%DB%8C%D9%86%20%D9%88%20%D8%A7%D8%B1%D8%AF%DB%8C%D8%A8%D9%87%D8%B4%D8%AA%201387%20-%D8%B4%D9%85%D8%A7%D8%B1%D9%87%209.pdf>
- Tabaei, M. (2019). *Evaluation and Identification of Damage to Scientific Societies at Ferdowsi University of Mashhad*. Cultural-Social Studies and Planning Group of Ferdowsi University of Mashhad. <https://sp.um.ac.ir/index.php/fa/2022-08-13-04-27-33/1578-2019-09-29-08-50-15>
- Taj Mozinani, A. A. (2003). Political Participation of Youth: Dimensions and Dynamics. *Youth Studies*, 5. <https://www.noormags.ir/view/fa/articlepage/341604/%D9%85%D8%B4%D8%A7%D8%B1%DA%A9%D8%AA-%D8%B3%DB%8C%D8%A7%D8%B3%DB%8C-%D8%AC%D9%88%D8%A7%D9%86%D8%A7%D9%86-%D8%A7%D8%A8%D8%B9%D8%A7%D8%AF-%D9%88-%D9%BE%D9%88%DB%8C%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%D9%87%D8%A7>
- Tajzadeh, M. (2008). Democracy from Below: The Necessity of Formulating Professional and National Demands Charter. *Ayeneh Journal*, 19-20. <http://ensani.ir/fa/article/238151/%D8%AF%D9%85%D9%88%DA%A9%D8%B1%D8%A7%D8%B3%DB%8C-%D8%A7%D8%B2-%D9%BE%D8%A7%DB%8C%DB%8C%D9%86-%D8%AF%D8%B1-%D8%B6%D8%B1%D9%88%D8%B1%D8%AA-%D8%AA%D8%AF%D9%88%DB%8C%D9%86-%D9%85%D9%86%D8%B4%D9%88%D8%B1-%D9%85%D8%B7%D8%A7%D9%84%D8%A8%D8%A7%D8%AA-%D8%B5%D9%86%D9%81%DB%8C-%D9%88-%D9%85%D9%84%DB%8C>
- University, Changes, and Prospects (Collection of Articles)*. (1999). Office of Cultural and Social Studies and Planning, Deputy of Cultural and Social Affairs, Ministry of Science. <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000116325>
- Vaziri, H., Ghorchian, N., Jafari, P., & Mohamadkhani, K. (2022). Identifying the Dimensions and Components of Enhancing Student Participation in the Iranian University Management System. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*, 1. <https://doi.org/10.52547/irphe.1401.1.33>
- Yazdi, E. (2004). *Student Movement in Two Decades: 1941 to 1961*. Ghelme Publications. <https://www.gisoom.com/book/1293389/%DA%A9%D8%AA%D8%A7%D8%A8-%D8%AC%D9%86%D8%A8%D8%B4-%D8%AF%D8%A7%D9%86%D8%B4%D8%AC%D9%88%DB%8C%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D8%AF%D9%88-%D8%AF%D9%87%D9%87-1320-%D9%88-1330/>